

PIRMIE SOĻI PĒTĪJUMA RAKSTĪŠANĀ

Umberto Eko:

Izvēloties darba tematu, jāievēro četri noteikumi:

- 1) tematam ir jāatbilst studenta interesēm - proti, jāņem vērā apgūtie mācību priekšmeti, nokārtotie eksāmeni, izlasītās grāmatas, katra politiskā un reliģiskā pārliecība un kultūras pasaule;
- 2) darba avotiem ir jābūt sasniedzamiem - tiem jābūt fiziski pieejamiem diplomdarba rakstītājam;
- 3) darba avotiem ir jābūt apjēdzamiem - tiem jāatbilst diplomdarba rakstītāja sagatavotības līmenim;
- 4) izvēlētajām darba metodēm ir jāatbilst katra konkrētā rakstītāja pieredzei un spējām.

Lai viss labi izdotos, ir nepieciešams:

- 1) precīzi definēt tematu;
- 2) savākt materiālus par šo konkrēto jautājumu;
- 3) iegūtos materiālus sistematizēt;
- 4) patstāvīgi izanalizēt attiecīgo jautājumu, balstoties uz savāktajiem materiāliem;
- 5) piešķirt saviem spriedumiem un secinājumiem organisku formu;
- 6) parūpēties par to, lai darba lasītājs ne vien skaidri saprastu tur paustās domas, bet vajadzības gadījumā arī pats spētu atrast un izvērtēt citētos avotus.

VIRSRAKSTS UN EPIGRĀFS

Virsrakstā jāietver vārdi, kas apzīmē būtiskāko tematu un vārdiem no virsraksta jābūt iekļautiem mērķa formulējumā. No mērķa tiek atvasināti daba nodaļu nosaukumi.

Apakšvirsraksts precizē tēmas fokusu vai argumentu. Virsrakstam vēlams būt tādām, kas piesaista uzmanību.

Epigrāfs - frāze, nereti citāts, ko autors licis sava darba vai atsevišķas tā daļas sākumā, lai akcentētu tematiku, ideju vai arī emocionālo noskaņojumu.

Epigrāfam ir jābūt ļoti trāpīgam, domāšanu provocējošam, citādi nav vērts to rakstīt.

RAKSTĪŠANA

Daži ieteikumi rakstīšanas procesam

Darba iesākšanas tehnikas:

Rakstiet plāna punktus, kuri noteikti būtu jāapskata konkrētajā jautājumā vai tēmā.

Lapas vidū uzrakstiet savas tēmas nosaukumu, tad, ļaujoties asociāciju un domu plūdumam, rakstiet apkārt vārdus un frāzes, kas ir saistītas ar šo centrālo tēmu. Pašās beigās var vilkt līnijas starp idejām, starp kurām pastāv sasaiste.

Rakstīt vēstuli draugam un brīvā formā izklāstīt visu, ko vēlaties pētīt un kādēļ tas jūs interesē.

RAKSTĪŠANA

Daži ieteikumi rakstīšanas procesam

Pirmo melnrakstu rakstiet, droši lietojot “es” formu, metaforas un citus izteiksmes līdzekļus, kas tekstu atdzīvina un palīdz jums izteikties skaidri un efektīgi. Pēc tam “es” balsi var minimizēt, kā arī atstāt tikai tos īpašības vārdus, metaforas u.c. tēlainos izteiksmes līdzekļus, kuri tiešām ir ļoti nepieciešami domas un izteiksmes skaidrībai un precizitātei.

Ja jums nepatīk striktas izteiksmes formas, lietojiet tādus vārdus kā “iespējams”, “varbūt”, “dažkārt”, “man šķiet”.

Uzsākot rakstīt, vispār nedomājiet par to, kā lasītāji vērtēs uzrakstīto. Par to var domāt vēlākajos darba posmos.

RAKSTĪŠANA

Daži ieteikumi rakstīšanas procesam

Sākumā rakstiet īsiem teikumiem. Tas palīdz uzturēt domas skaidrību, kā arī palīdz izvairīties no nepieciešamības vēlāk labot garus, sarežģītus un nesaprotamus teikumus.

Noteikti atrodiat rakstīšanas veidu, kas jums personīgi patīk vislabāk.

Izmantojiet citu uzrakstīto kā modeli vai paraugu.

Esiet disciplinēti – pieradiniet sevi rakstīt katru dienu.

RAKSTĪŠANA

Teksta caurskatīšana un pilnveidošana

Ir ļoti būtiski rediģēt pirmo melnrakstu.

Visticamāk neviens no mums nevar uzrakstīt tekstu, kas JAU PIRMAJĀ MELNRAKSTĀ:

- pateiks precīzi to, ko vēlamies pateikt;
- sniegs visu lasītājam nepieciešamo informāciju, lai saprastu, ko esam uzrakstījuši;
- nesaturēs neveiklus teikumus un nepareizas gramatiskās formas;
- nevarētu tikt uzlabots pēc pārdomu brīža (vēlams citā dienā).

Ieteikumi, kā radīt plūstošu, saskaņotu tekstu:

1. rūpīgas pārdomas un plānošana pirms rakstīšanas uzsākšanas;
2. gatavība strādāt pie melnraksta (pārrakstīšana un rediģēšana), kamēr iegūstat apmierinošu rezultātu.

Divas taktikas, kā pārbaudīt rezultāta kvalitāti:

1. lasīt skaļi;
2. dot lasīt draugiem, kolēģiem, darba vadītājam.

Dažas stratēģijas, kā savienot detaļas vienotā plūstošā stāstā:

1. hronoloģiski;
2. loģiski;
3. katras daļas beigās rakstīt vienu teikumu vai rindkopu kā secinājumu par daļu – šie secinājumi kļūst par visa darba secinājumiem un var atkārtoties.

Literatūra:

1. VADLĪNIJAS skolēnu zinātniskās pētniecības darbu izstrādei un vērtēšanai. [tiešsaiste; skatīts 2019. gada 4.decembrī]. Pieejams: https://visc.gov.lv/visc/projekti/dokumenti/esf_8321/20180108_zpd_vadlinijas.pdf
2. Eko U. Kā uzrakstīt diplomdarbu (E-grāmata). Rīga: J.Roze, 2006.
3. Hahele. Skolēna zinātniski pētnieciskā darbība. Rīga: Raka, 2005.
4. Metodiskie ieteikumi skolēniem un darba vadītājiem [tiešsaiste; skatīts 2019.g. 10.septembrī]. Pieejams: <https://enguresvidusskola.lv/wp-content/uploads/2013/07/ZPD-metodiskie-ieteikumi-skoleniem-un-pedagogiem.pdf>)
5. Metodiskas norādes patstāvīgo darbu un pētījumu veikšanai / A. Avotiņa. Deviņpadsmitais gadsimts. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. 126.-130.lpp.